

KAPPINGAREFTIRLITIÐ

og í 2014 var hann 6,16 kr. liturin. Søluprísurin er hækkaður við 2,23 kr. liturin. Altjóða innkeypsprísir in í 2005 var 2,76 kr. liturin, og sami prísur í 2014 var 4,06 kr. liturin. Søluprísirnir eru hækkaðir við 93 oyrum meiri enn innkeypsprísirnir. Sostatt eru 93 oyru fyri liturin farin sum eyka bruttovinningur til oljufeløgini, skrivar Kappingareftirlitið í frágreiðingini.

Tá hugt verður eftir gassolju, so er tað sama støðu, ið ger seg galdandi har.

– Í 2005 var söluprísurinuttan avgjöld v.m. 3,20 kr. fyri liturin, og í 2014 var hann 5,48 kr. fyri liturin. Tað er ein hækking á 2,28 kr. fyri liturin av gassolju. Altjóða innkeypsprísurin hækkaði í sama tíðarskeiði 1,38 kr. fyri liturin. Sostatt er 90 oyru farin sum eyka bruttovinningur til oljufeløgini, stendur í frágreiðingini.

Eigaraskifti

Frágreiðingin leggur harvið upp til, at hækkingin, ið føroyskir brúkarin hefur merkt á pengapungin seinastu árin, ikki bara er vegna hægri prísir á altjóða marknaðinum, men eisini tí at oljufeløgini hava tikið meira til sín.

Ákærurnar móti núverandi leiðslunum í Kappingareftirlitinum steðga tó ikki har, tí kanningin vísir eisini á eitt rák, har tað tykist at bruttovinningurin veruliga byrjaði at vaksa í samband við eigaraskiftini í 2008.

– Árligi bruttovinningurin var í miðal 1,18 fyri liturin, meðan feløgini vóru saman við Norsk Statoil

og Shell Danmark. Eft-ir, at feløgini fóru úr hesum samtøkum hefur bruttovinningurin verið 1,84 kr. fyri liturin. Sostatt er árligi bruttovinningurin hækkaður við 66 oyrum síðani feløgini skiftu eigara. Innkeypsprísirnir, tá feløgini skiftu eigara hækkaðu við 6 oyrum. Munurin er sostatt 60 oyru, sum svarar til ein vøkstur á 50% av bruttovinningum síðani 2008, stendur í frágreiðingini um prísir um diesel.

Atfinningarnar steðga ikki har, tí sambært frágreiðingini, so er vinn-ingurin uppafur størri fyri gassolju.

– Árligi bruttovinningurin var í miðal 0,63 fyri liturin fyri 2007. Síðani feløgini fóru úr samtøk-unum hefur bruttovinningurin verið 1,22 kr. fyri liturin. Sostatt er árligi bruttovinningurin hækkaður við 59 oyrum. Tá lagt verður upp fyri, at innkeypsprísirnir hækkaðu við 6 oyrum, í sambandi við at feløgini skiftu eigara, er munurin 0,53 oyru, sum svarar til ein vøkstur á 84% av bruttovinningum síðani 2008, skrivar Kappingareftirlitið.

Í báðum førum metir Kappingareftirlitið, at talan er um eina órógvandi gongd á føroyska oljumarknaðinum.

Áhugi er frá øðrum feløgum

– Vit hava fingið fyrispurningar frá føroyskum fyrítøkum, ið hava víst áhugað fyri hesum, men størsta forðingin hjá einum nýggjum felagi er iløgan, ið skal gerast í tólini at innflyta og goyma olju í Føroyum. Tað sigur Terje Sigurðsson, deildarstjóri í Kappingareftirlitinum

Hallur av Rana

Terje Sigurðsson, deildarstjóri í Kappingareftirlitinum, er ikki í va. Eigaraskiftið í 2008, tá Shell og Statoil vórðu seld til føroyskar og íslenskar íleggjarar, hefur havt avgerandi týdning fyri oljuprísir í Føroyum.

– Vit kunnu staðfesta í okkara kanning, at bruttovinningurin er øktur síðani feløgini skiftu eigarar í 2008, sigur deildarstjórin, tá hann verður spurdur, um teir gomlu eigararnir vóru lættari at samstarva við.

Terje Sigurðsson skilur væl, at íleggjararnir hava ein áhuga í at fáa nakað burtur úr iløguni, men er sannførdur um, at støðan hevði verið ein heilt onnur, um kapping var á marknaðinum.

– Íleggjararnir vilja sjálv-

andi vinna pening upp á iløguna, og kann tað vera orsøkin til, at man hefur hækkað bruttovinningin. Um tað hevði verið ein virkin kapping á føroyska marknaðinum, har aðrir aktørar vóru inni, so høvdu hesi feløgini ikki kunna hækkað bruttovinningin samstundis, sigur Terje Sigurðsson.

Seinast tá Kappingareftirlitið metti, at oljufeløgini høvdu ov stórt yvirskot av söluni av olju, varð ein avtala gjørd við annað felagið, har tað bant seg til ikki at hækka prísir fyri at økja um vinningin. Tað førði við sær, at kappingarneytin mátti fylgja sama leisti. Deildarstjórin vil tó ikki siga, um sami leistur verður brúktur aftur hesaferð.

– Nú skal Kappingarráðið

fyrst taka støðu til, hvat man ger víðari, men vit hava ikki tosað um hvat amboð verður brúkt, hvørs tað verður ein avtala ella eini boð.

Ein av møguleikunum, ið verður nevndur í kann-ingini, er at skipa so fyri, at aðrir aktørar sleppa inn á marknaðin. Tað skal gerast

við at áleggja oljufeløg-unum at selja sína olju víðari til onnuruttan at taka ov stóran vinning av tí.

– Vit hava fingið fyrispurningar frá føroyskum fyrítøkum, ið hava víst áhugað fyri hesum, men størsta forðingin hjá einum nýggjum felagi er iløgan, ið skal gerast í tólini at innflyta og goyma olju í Føroyum. Iløgan er lutfalsliga so stór, at tað er torført at vinna peningin aftur. Tí er neyðugt at tryggja, at oljufeløgini selja oljuna víðari til nýggjar aktøraruttan ov stóran vinning, sigur deildarstjórin.

hallur@sosialurin.fo

Skuffaður av Kappingareftirlitinum

– Tá man sær allar veikleikarnar og feilirnar í kanningini, so er tað týðiligt, at politiski myndugleikin má raðfesta Kappingareftirlitið hægri og geva teimum eina størri játtan, so trúvirði kann økjast

Hallur av Rana

Tað var ikki ein serliga fegin Hendrik Egholm, stjóri í Magn, ið Sosialurin fekk orðið á eftir, at Kappingareftirlitið hevði lagt fram frágreiðingina, ið staðfestir at oljufeløgini hava økt um bruttovinningi seinastu árin, umframt at føroyska feløgini hava munandi størri avkast enn oljufeløgini í grannalondunum.

– Eg eri skuffaður av, at Kappingareftirlitið kemur til hasa niðurstøðuna, tí fakta er beint øvugt. Um vit hyggja eftir føroysku oljuprísinum og sammeta hann við útlenskar prísir, t.d. Danmark, og trekkja skattir og avgjöld frá, so síggja vit, at føroyska samfelagið hefur spart millum 750 milliónir krónur og eina milliard krónur í mun til danskar prísir, sigur stjóri in í EFFO.

Serliga fýlist hann á, at

Kappingareftirlitið, sambært honum, ikki hefur gjørt eina rættvísa samanlíking millum føroysku og útlensku prísirnar.

– Eg eri ikki samdur við útrokningunum. Tað tey kalla bruttovinningur er ikki bruttovinningur. Hatta er eitt lutfall millum altjóða prísir og listaprísir í Føroyum. Kappingareftirlitið ger tí fintu, at tey spæla, at ongir avsláttar eru í før-

oysku vinnuni, og tí sær gongdin út sum hon ger, sigur Magn-stjórin og heldur fram.

– Seinastu árin eru avsláttirnar í føroysku ídnaðinum øktar munandi, og tað er bæði til privatfólk og fyrítøkur. Tað kemst av eini harðari kapping, ið aldrin hefur verið so hørð sum nú. Hon harðnaði munandi, tá oljufeløgini vórðu seld.

Spurdur um hann er klárar at arbeiða við Kappingareftirlitinum, um tey koma við nøkrum átøkum fyri at tryggja ein annan prís, er Hendrik Egholm ivasamur.

– Vit muga seta okkum niður við Kappingareftirlitinum og samanlíkna netto og netto og brutto og brutto, fyri at fáa veruliga myndina av hvussu føroyska prísirnir eru í mun til útlandið. Okkara uppáhald er, og hetta kunnu vit prógva, at okkara prísir, minus skatt og

avgjöld, eru nógv biligari enn danskir prísir, sigur Hendrik Egholm.

Hendrik Egholm steðgar tó ikki bara við at finnast at sjálvi frágreiðingini, men rættar hann eisini harðan ákærur mót sjálvum stovninum.

– Kappingareftirlitið er ein serstakliga týðningarmikil stovnur í føroyska samfelagnum og oljufeløgini skulu kannast. Men tá man sær allar veikleikarnar og feilirnar í hesi kanningini, so er tað týðiligt, at politiski myndugleikin má raðfesta Kappingareftirlitið hægri og geva teimum eina størri játtan, so trúvirði kann økjast, sigur stjóri in í Magn at enda.

hallur@sosialurin.fo